

Sygn. akt V CZ 158/11

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Kazimierz Zawada

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. W.

przeciwko Miastu K.

z udziałem interwenienta ubocznego Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A.

w Warszawie

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 22 marca 2012 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 13 września 2011 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego Sądowi
Apelacyjnemu.**

Uzasadnienie

Postępowanie w sprawie z powództwa M. W. przeciwko Miastu K. o zapłatę zostało wszczęte w dniu 30 stycznia 2007 r., zatem w okresie obowiązywania ustawy z dnia 13 czerwca 1997 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. 2002 Nr 9 poz. 88 ze zm.), przed zmianą dokonaną ustawą z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2007 Nr 21 poz. 123), która weszła w życie z dniem 2 marca 2006 r.

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 28 lutego 2007 r. zwolnił powoda od kosztów sądowych w całości.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2011 r. powództwo oddalił. Powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, złożył w dniu 10 czerwca 2011 r. apelację bez uiszczenia opłaty podstawowej. W apelacji zawarty był wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 13 września 2011 r. odrzucił apelację powoda M. W.a jako nienależycie opłaconą (art. 373 w związku z art. 370 k.p.c.). Zdaniem Sądu od apelacji powinna być uiszczona opłata podstawowa w wysokości 30 zł., zgodnie z art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych stanowiącymi, że od wszelkich pism podlegających opłacie wnoszonych przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych pobiera się opłatę podstawową, a mającymi, mimo uchylenia, nadal zastosowanie w sprawach wszczętych przed 10 marca 2007 r. (art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Jako podstawę odrzucenia apelacji Sąd wskazał art. 373 k.p.c. w związku z art. 130 § 3 k.p.c. stwierdzając że ten ostatni, mimo uchylenia z dniem 1 lipca 2009 r., ma zastosowanie w rozpoznawanej sprawie w myśl art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 234 poz. 1571).

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód. Zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego mające wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia, tj. art. 130² § 1 i § 2 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie, oraz art.

130² § 3 k.p.c. poprzez zastosowanie mimo uchylenia z dniem 1 lipca 2009 r. wniosł o uchylenie postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył:

Zdaniem skarżącego odrzucenie apelacji było wadliwe gdyż Sąd, stwierdzając nieopłacenie pisma procesowego wniesionego przez zawodowego pełnomocnika, powinien je zwrócić bez wzywania o uiszczenie opłaty, co umożliwiłoby stronie sanowanie tego braku przez uiszczenie brakującej opłaty w terminie tygodniowym od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie pisma (art. 130² § 1 i § 2 k.p.c.) nadto nie mógł stosować sankcji procesowej z art. 130² § 3 k.p.c. Zarzut powyższy jest chybiony. Jak trafnie wskazał Sąd Apelacyjny w myśl art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 234, poz. 1571) jej przepisy stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie (tj. po dniu 1 lipca 2009 r.). W myśl powszechnie akceptowanej wykładni przez pojęcie „postępowania wszczęte” należy rozumieć postępowania nowe, wywołane pozwem (wnioskiem) złożonym w okresie obowiązywania ustawy. A contrario do postępowań pozostających w tej dacie w toku zastosowanie miały przepisy dotychczasowe, w tym uchylony art. 130² § 3 k.p.c. Podkreślić należy, że norma powyższa trzykrotnie była badana przez Trybunał Konstytucyjny w aspekcie zgodności z Konstytucją RP (wyrok z dnia 17 listopada 2008 r. SK 33/07 OTK-A 2008 nr 9 poz. 154, wyrok z dnia 28 maja 2009 r. P 87/09 OTK-A 2009 nr 5 poz. 72 oraz wyrok z dnia 14 września 2009 r. SK 47/07 OTK-A 2009 nr 8 poz. 122), ale pozostała w obrocie prawnym.

Obowiązek uiszczania opłaty podstawowej od pism procesowych podlegających opłacie, wnoszonych przez strony zwolnione od kosztów sądowych, trwa nadal w sprawach wszczętych do dnia 10 marca 2007 r., zgodnie z przepisem przejściowym (art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - Dz. U. 2007 Nr 21 poz. 123), mimo uchylenia dotychczasowych art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Niemniej zażalenie zasługiwało na uwzględnienie z innych przyczyn. Uszło bowiem uwadze Sądu Apelacyjnego, że strona powodowa, wcześniej w całości

zwolniona od kosztów sądowych, zawarła w apelacji kolejny wniosek o zwolnienie jej od tych kosztów. Oczywistym jest zatem, że dochodziła ona dalszego zwolnienia od kosztów, a to w zakresie ciążącego na niej obowiązku uiszczenia opłaty podstawowej. Jako czynność procesowa strony inicjująca postępowanie incydentalne w przedmiocie zwolnienia od kosztów wniosek powinien zostać rozpoznany, niezależnie od potencjalnej bezzasadności. Rozstrzygając w jego przedmiocie Sąd powinien uwzględnić zarówno art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych mający, jak wskazano wyżej, zastosowanie na podstawie art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych jak i art. 112 ust. 3 cyt. ustawy w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustaw - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010, Nr 7 poz. 45). Ten ostatni przepis stwierdza, że jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej, obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, a wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia. Ma on zastosowanie w niniejszej sprawie w myśl art. 4 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. stanowiącego że, w sprawach wszczętych przed dniem jej wejścia w życie (19 kwietnia 2010 r.), przepisy dotychczasowe stosuje się tylko do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. Ponieważ w chwili wejścia w życie tej ustawy toczyło się postępowanie przed sądem pierwszej instancji, zakończone wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 kwietnia 2011 r., do apelacji wszczynającej stadium postępowania odwoławczego, należało stosować już przepisy nowe, w tym art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustaw - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Konsekwentnie art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 17 grudnia

2009 r. o zmianie ustaw - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw powinien stanowić podstawę podjęcia przez Sąd dalszych czynności związanych z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych i wyłączał zastosowanie wprost sankcji procesowej z art. 130 § 3 k.p.c.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym pozostawiono Sądowi Apelacyjnemu (art. 108 § 2 w zw. z art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹ k.p.c.).